

گزارش تحلیلی

نشست هم اندیشی

بررسی آثار طرح تحولات اقتصادی دولت بر بازار سرمایه

کانون نهادهای
سرمایه گذاری ایران

برگزار کننده: کانون نهادهای سرمایه گذاری ایران

محل برگزاری: خیابان مطهری - روبروی خیابان سنائی - اتاق بازرگانی و صنایع و معادن
تهران

تاریخ: 1387/6/4

[Http://www.iiia.ir](http://www.iiia.ir)

E-mail: info@iiia.ir

گزارش تحلیلی

«بررسی آثار طرح تحول اقتصادی دولت بر بازار سرمایه»

پنجمین نشست کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران با عنوان "بررسی آثار طرح تحول اقتصادی دولت بر بازار سرمایه" در روز دوشنبه مورخ 1387/6/4، با حضور بیش از 90 نفر از کارشناسان و صاحب‌نظران بازار سرمایه، در محل اتاق بازرگانی و صنایع و معادن تهران برگزار گردید. گزارش تحلیلی حاضر، جمع‌بندی مباحث مطرح شده در این جلسه است.

در مجموع اظهارنظرهای مسئولین بازار، صاحب‌نظران و کارشناسان، حاکی از حمایت و اعتقاد آنان به کلیات طرح تحول اقتصادی دولت است و همگان بر ضرورت اجرای چنین تحولی در اقتصاد کشور اذعان دارند. در طرح مذکور، مشکلات اصلی اقتصاد کشور مورد تأکید قرار گرفته و اصلاح آنها هدف‌گذاری شده است. ولی آنچه همه صاحب‌نظران بدان اعتقاد دارند، پرهیز از شتاب‌زدگی در اجرای طرح و برنامه‌ریزی و زمان‌بندی دقیق و تفصیلی جهت اجرای همه‌جانبه آن است و باید از توجه صرف به برخی جنبه‌های طرح (بدون در نظر گرفتن سایر اجزای آن)، اجتناب ورزید.

در طرح تحول اقتصادی که اخیراً توسط ریاست محترم جمهوری مطرح گردیده، اصلاح نظام اقتصادی

کشور، حول هفت محور اصلی مورد توجه قرار گرفته است:

- 1- اصلاح نظام پرداخت یارانه‌ها
- 2- اصلاح نظام مالیاتی
- 3- اصلاح نظام گمرکی
- 4- اصلاح نظام بانکی
- 5- اصلاح نظام توزیع کالا و خدمات
- 6- اصلاح نظام ارزش‌گذاری پول ملی
- 7- اصلاح نظام بهره‌وری

در جلسه‌ای که به دعوت کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران به عنوان نشست ماهانه کانون برگزار گردید،

آثار این محورهای اساسی بر اقتصاد و بالاخص بازار سرمایه مورد نقد و بررسی مسئولین، کارشناسان و

صاحب‌نظران بازار سرمایه قرار گرفت که در ادامه به تشریح مطالب اصلی مطرح شده در قالب چهار محور

موضوعی به شرح زیر می‌پردازیم:

- 1- نحوه اجرای طرح و لزوم اتخاذ نگرش سیستمی از سوی مجریان
- 2- جامع‌نگری و پرهیز از نگرش محدود در برنامه‌ریزی و اجرای طرح
- 3- هدف‌مند ساختن یارانه‌ها و حرکت به سمت اقتصاد آزاد
- 4- وضعیت بین‌المللی و رقابت در عرصه جهانی

1- نحوه اجرای طرح و لزوم اتخاذ نگرش سیستمی از سوی مجریان

اولین و مهم‌ترین مسأله مطرح شده از سوی حاضرین، عدم شفافیت نحوه اجرای طرح و عدم وجود یک برنامه تفصیلی و جامع عملیاتی در این خصوص است. اعتقاد حاضرین بر آن است که در بیان محورهای طرح، کلی‌گویی شده و راه‌کارها و جزئیات نحوه اجرای طرح دقیقاً بیان نشده است. لذا با توجه به اهمیت فراوان طرح و وحدت و وفاق ملی ایجاد شده در خصوص اجرای آن، تهیه برنامه تفصیلی جهت اجرای موفق طرح، پیشنهاد گردید. همچنین با توجه به ارتباط زنجیره‌وار ابعاد طرح با یکدیگر، اتخاذ نگرش سیستمی و هماهنگ جهت اجرای کارآی طرح مورد تأکید قرار گرفت. در عین حال، حاضرین در نشست به برخی تبعات سوء حاصل از طرح، به‌ویژه در کوتاه‌مدت اذعان داشتند و این‌که این تبعات نامساعد در کوتاه‌مدت اجتناب‌ناپذیر است، ولی می‌توان با برنامه‌ریزی دقیق و سنجیده، این تبعات را به حداقل رسانید. ضرورت تدوین یک برنامه زمان‌بندی و فازبندی جهت اجرای بهینه طرح مورد تأکید فراوان قرار گرفت و توجه همزمان به کلیه ابعاد طرح و تهیه برنامه تفصیلی به عنوان عوامل لازم و ضروری جهت اجرای موفق طرح بیان گردید.

2-جامع نگری و پرهیز از نگرش محدود در برنامه‌ریزی و اجرای طرح

هر طرحی از عوامل محیطی پیرامون خود متأثر خواهد بود و تهیه و اجرای آن، بدون توجه به عوامل محیطی نظیر عوامل سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و ... موفق نخواهد بود. طرح تحول اقتصادی نیز همانند برنامه چهارم توسعه باید به عنوان یک طرح ملی جامع که دربرگیرنده سایر ابعاد اجتماعی، سیاسی و فرهنگی نیز هست، در نظر گرفته شود. قطعاً اجرای چنین طرح عظیمی که سرنوشت اقتصاد کشور بدان وابسته است، بدون بسترسازی فرهنگی و تلاش و عظم ملی امکان‌پذیر نخواهد بود. در این راستا ضرورت دارد همه افراد، نهادها و سازمانها به اجتماعی در خصوص اجرای چنین طرحی دست یافته و با همکاری و همدلی خود، مسائل و مشکلات طرح را تسهیل و هموار سازند. نقش رسانه ملی، انتقادپذیری و انجام اصلاحات از سوی مسئولان و تلاش کارشناسان و همراهی آنان با دولت در این عرصه بسیار حائز اهمیت است و باید همدلی و وفاق ملی را جهت گام نهادن در این مسیر تقویت نمود. به نظر می‌رسد چنین امری مستلزم برنامه‌ریزی بلندمدت است و باید از کوتاه‌مدت‌نگری و شتاب در این زمینه پرهیز نمود.

3-هدفمند ساختن یارانه‌ها و حرکت به سمت اقتصاد آزاد

مهم‌ترین موضوعی که محور اصلی سخنان کارشناسان و مسئولین حاضر در جلسه را تشکیل می‌دهد، آزادسازی قیمت‌ها و حرکت به سمت یک بازار رقابتی است. به نظر می‌رسد مطرح نمودن طرح تحول اقتصادی، بارقه‌امیدی در زمینه حرکت بازار به سمت اقتصاد آزاد ایجاد نموده است. لذا عمده مباحث مطرح شده، حول محور یارانه‌ها و آزادسازی قیمت‌ها و شفاف شدن بهای کالا و خدمات می‌باشد. حاضرین در جلسه چنین روندی را در کل برای بازار مساعد می‌دانند و در بلندمدت آن را مثبت ارزیابی می‌کنند. در ادامه به تشریح برخی موضوع‌های مطرح شده در این خصوص می‌پردازیم.

1-3- آزادسازی همه‌جانبه

یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های مطرح شده در اجرای طرح تحول اقتصادی، بحث حذف یارانه‌ها در بلندمدت و آزادسازی قیمت‌ها است که مباحث زیادی را موجب گردیده است. ماهیت و نفس اقدام حذف یارانه‌ها مورد توافق است، ولی نحوه اجرای آن به طوری که کمترین تبعات نامساعد را به همراه داشته باشد، حایز اهمیت است. حاضرین در جلسه بر آزادسازی همه‌جانبه قیمت‌ها تأکید فراوان داشتند و بیان نمودند که باید آزادسازی در بازار نهاده‌ها و ستاده‌ها، هم‌زمان صورت گیرد و منابعی که نهاده‌های آنها مشمول طرح حذف یارانه‌ها است، محصول آنها نیز از شمول قیمت‌گذاری دولتی خارج شود. در غیر این صورت به دلیل افزایش بهای تمام‌شده محصولات و عدم تغییر قیمت فروش، حاشیه سود شرکت‌ها کاهش خواهد یافت که می‌تواند آثار نامطلوبی بر بازار (حداقل در کوتاه‌مدت) داشته باشد. لذا باید طرح را به نحوی برنامه‌ریزی و اجرا نمود که چنین اثراتی منجر به نوسانات عمده در بازار و ایجاد شوک به بازار نگردد و از هرگونه شتاب‌زدگی و اقدامات آنی که به بازار لطمه وارد می‌سازد، اجتناب ورزید. آنچه محرز و مشخص است آن است که حذف یارانه‌ها باید همگام با آزادسازی قیمت صورت گیرد و زنجیره‌های اقتصادی در هر چرخه که سلسله‌وار به هم متصل هستند، مدنظر قرار گیرد.

نگاه محدود و یک وجهی در این زمینه، به اهداف طرح لطمه وارد خواهد ساخت و ممکن است اجرای آن را مختل سازد. بدیهی است در حرکت به سمت اقتصاد آزاد، مداخله دولت در راستای تثبیت قیمت‌ها باید محدود باشد و وظیفه تثبیت قیمت به بازار و ساز و کارهای تعادلی آن واگذار گردد.

2-3- توجه به آثار طرح در سطح بنگاه‌های اقتصادی و خانوارها

یکی از مباحث مطرح شده در جلسه، جلب توجه دولت به اثرات طرح در سطح بنگاه‌های اقتصادی است که باید هم‌زمان و در کنار توجه به آثار طرح بر خانوارها مدنظر قرار گیرد. زیرا سلامت محیط فعالیت بنگاه‌های اقتصادی و رشد این ارکان اقتصاد خرد، راز شکوفایی اقتصاد و افزایش سطح رفاه جامعه است. حاضرین در جلسه پیشنهاد نمودند که اجرای طرح تحول اقتصادی حتی‌الامکان با توجه به آثار آن بر صنایع خاص و با مطالعه و بررسی کامل در این زمینه صورت گیرد. این قبیل بررسی‌ها و کارشناسی‌ها، به کشف مزایای اقتصادی نسبی صنایع خاص کمک کرده، تصمیم‌گیری را تسهیل می‌نماید و منجر به هموارسازی مسیر حرکت خواهد شد.

باید به این مهم توجه داشت که آثار طرح بر بنگاه‌های اقتصادی در نهایت به مصرف‌کنندگان نهایی که همان خانوارها هستند، منتقل خواهد شد و خانوارها از این اثرات مصون نخواهند بود. باید به نحوی عمل نمود که بنگاه‌های اقتصادی تأثیر پذیر از طرح، دچار شوک مقطعی و نوسانات شدید نگردند، بلکه آثار طرح به تدریج به بطن بازار تزریق گردد.

3-3- اعطای یارانه‌های نقدی و توان خانوارها

پرداخت نقدی یارانه‌ها، منجر به افزایش تقاضای خانوارها برای کالاهای مصرفی بادوام خواهد شد و اکثر خانوارهای ضعیف، با وجوه دریافتی درصدد رفع سریع مشکلات عدیده خود برمی‌آیند. این امر علاوه بر اینکه منجر به افزایش تقاضا و به تبع آن افزایش سطح عمومی قیمت‌ها می‌گردد، ممکن است باعث شود اقشار

کم‌درآمد جامعه، پس از مدت کوتاهی، با صرف وجوه یارانه دریافتی، در تأمین مایحتاج اساسی خود نیز با مشکل مواجه گردند. لذا باید به این تأثیر افزایش در تقاضای خانوارها، در موضوع پرداخت نقدی یارانه‌ها توجه ویژه داشت و حفاظ لازم جهت حمایت از اقشار کم‌درآمد و به حداقل رسانیدن آثار سوء تورم در نظر گرفته شود. در این راستا، برنامه‌ریزی اقدامات لازم جهت حمایت از عرضه کالاهای اساسی و مایحتاج ضروری خانوارها، اهمیت اساسی دارد.

4-3- نقش بازار سرمایه در طرح تحول اقتصادی

بازار سرمایه به عنوان مجمع بنگاه‌های اقتصادی و قلب پویای اقتصاد، باید در طرح اقتصادی، همزمان با سایر ارکان در نظر گرفته شود. به عنوان مثال باید این موضوع بررسی شود که در صورت ایجاد نقدینگی اضافی حاصل از نقدی شدن یارانه‌ها، بازار سرمایه توان جذب چه میزان از این نقدینگی اضافی ایجاد شده را دارد؟ دولت می‌تواند با برنامه‌ریزی و اصلاح ساختار بازار سرمایه کشور، به نحوی عمل نماید که افزایش نقدینگی حاصل از طرح (در صورت وجود)، از طریق بازار سرمایه، جذب و آثار تورمی طرح، تعدیل گردد. از این منظر، بازار سرمایه می‌تواند به عنوان یک جایگزین مناسب برای مصرف خانوارها، به کاهش آثار تورمی طرح اعطای نقدی یارانه‌ها کمک نماید.

5-3- حرکت به سمت اقتصاد آزاد و عدم تعادل در کوتاه‌مدت

اقتصاد فعلی با وجود همه نواقص موجود، از نوعی تعادل نسبی برخوردار است. قطعاً یکی از آثار اولیه اجرای طرح تحول اقتصادی، برهم‌زدن تعادل موجود، حداقل در کوتاه‌مدت خواهد بود که دولت باید برای مقابله با این عدم تعادل، ساز و کارهای لازم را برنامه‌ریزی کند. قطعاً اجرای چنین طرح تحول عظیمی، عاری از آثار سوء (به‌ویژه در کوتاه‌مدت)، نخواهد بود. ولی اجرای مناسب آن، در بلندمدت به پویایی و شکوفایی اقتصاد کشور

خواهد انجامید. اقداماتی نظیر حذف یارانه‌ها، در برخی بخش‌ها منجر به ایجاد شوک مقطعی خواهد شد و نیازمند اتخاذ تدابیر پیش‌گیرانه از سوی دولت است.

یک رویکرد مناسب که می‌تواند از شدت چنین اثراتی بکاهد آن است که محورهای مختلف طرح به نحوی مورد بررسی و اجرا قرار گیرند که آثار مثبت و منفی آن‌ها مکمل یکدیگر بوده، نوسانات تعادل اقتصادی را حداقل سازند. به عنوان مثال می‌توان اثرات تورمی حذف یارانه‌ها را از طریق اصلاح نظام مالیاتی و گمرکی تعدیل نمود.

6-3- آزادسازی قیمت‌ها و اجرای اصل 44 قانون اساسی

روند خصوصی‌سازی فعلی به نظر می‌رسد نوعی انتقال از سازمان‌های دولتی به اشخاص شبه‌دولتی باشد. در صورتی که هدف، حرکت به سمت اقتصاد آزاد و رقابتی است، دولت باید تا حد امکان از دخالت خود در بازار بکاهد و به وظیفه تنظیم‌کنندگی خود بپردازد. از آنجایی که اساس و شالوده طرح تحول اقتصادی، به نظر می‌رسد حرکت به سمت اقتصاد آزاد باشد، لذا دولت باید به‌منظور موفقیت در اجرای طرح، نحوه واگذاری شرکت‌های دولتی را اصلاح نموده و با اعتقاد کامل به بازار رقابتی، به آن سمت حرکت کند. روند خصوصی‌سازی فعلی منطبق با این مهم نیست. هر چند شاید دلیل اصلی آن، عدم توان بخش خصوصی جهت مشارکت در این عرصه باشد.

در این راستا، بهبود نحوه اجرای خصوصی‌سازی از سوی دولت، تقویت و تشویق بخش خصوصی جهت مشارکت در این زمینه و نیز گشودن درب‌های بازار بر سرمایه‌گذاری خارجی و محدودیت‌زدایی در این عرصه می‌تواند راهگشا باشد.

آنچه مسلم است اجرای طرح تحول اقتصادی بر دولت و شرکت‌های دولتی بسیار اثرگذار خواهد بود، زیرا علاوه بر کاهش یا حذف حمایت‌های دولتی از این شرکت‌ها، بهره‌وری آن‌ها نیز هدف قرار خواهد گرفت. با

توجه به ساختار نامناسب اکثر شرکت‌های دولتی کشور، به نظر می‌رسد، تبعات طرح بر این بخش، بسیار عمده و چشم‌گیر باشد. لذا باید در مرحله طراحی و برنامه‌ریزی به این مهم توجه نمود و تکلیف و نقش دولت را دقیقاً بررسی و تعریف کرد. زیرا طبق قانون اصل 44، در صورتی که دولت تبعیضی برای شرکت‌های دولتی قایل شود، باید برای شرکت‌های غیردولتی نیز آنرا اعمال نماید یا اینکه آنرا حذف کند. در چنین شرایطی شرکت‌های دولتی شدیداً تأثیر می‌پذیرند که باید بدان توجه داشت.

هدفمند کردن یارانه‌ها در کوتاه‌مدت ممکن است عرضه‌های اولیه را کاهش دهد و خصوصی‌سازی را با چالش مواجه سازد، زیرا سودآوری شرکت‌های دولتی و بهروری آنها تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. دولت باید تدابیر لازم را برای مواجهه با چنین شرایطی برنامه‌ریزی نماید. در هر حال، ضرورت گام نهادن در این مسیر مشخص و محرز است.

7-3- پررنگ شدن نقش مدیریت شرکت‌ها

بالتبع اجرای طرح تحول اقتصادی، منجر به ایجاد محیط رقابتی سالم‌تری نسبت به گذشته خواهد شد و شرکت‌های مختلف اعم از دولتی و غیر دولتی (مشروط به اجرای صحیح و کامل طرح) در شرایط یکسانی قرار خواهد گرفت. در چنین محیطی آنچه اهمیت می‌یابد، مدیریت صحیح منابع و هدایت منابع توسط مدیریت شرکت‌ها به سمت محیط‌های بهره‌ور خواهد بود. در چنین شرایطی کارآیی اهمیت می‌یابد و تفاوت مدیریت شرکت‌ها ملموس خواهد بود. لذا پیشنهاد می‌شود دولت از طریق برنامه‌ریزی صحیح، طرح را به طور کامل اجرا نموده، از مزایای رقابتی حاصل به شرح فوق، در راستای افزایش بهره‌وری استفاده نماید و در این مسیر هیچ شرکتی مستثنی نباشد.

8-3- شفاف شدن قیمت‌ها و حرکت به سمت اقتصاد آزاد به عنوان محور طرح

به نظر می‌رسد جهت‌گیری کلی طرح، رهایی اقتصاد از پای‌بندهای دولتی و حمایت‌های بدون برنامه‌ریزی قبلی است که اقتصاد ایران از گذشته به ارث برده است. بدیهی است اصلاح چنین ساختاری نیازمند جسارت و تلاش بسیار است و تبعات آن در کوتاه‌مدت اجتناب‌ناپذیر است. در طرح تحول اقتصادی، این مهم هدف قرار گرفته و دولت درصدد اجرایی نمودن آن است. هفت محور مطرح شده که زنجیره‌وار به هم متصل هستند نیز در همین راستا مطرح گردیده و قطعاً تغییر در هر محور، سایر محورها را متأثر خواهد ساخت. حرکت به سمت اقتصاد آزاد و رقابتی، مستلزم اصلاح نظام مالیاتی، نظام گمرکی، نظام بانکی، نظام توزیع کالا و خدمات و بهبود بهره‌وری است و باعث می‌شود پول ملی در یک شرایط شفاف، ارزش‌گذاری شود و ارزش واقعی آن تعیین گردد.

بنابراین کلیه محورها مرتبط با هم هستند و باید همزمان و همگام، اصلاحاتی در هر یک از عرصه‌های مطرح شده در طرح تحول اقتصادی انجام پذیرد که این امر مستلزم برنامه‌ریزی دقیق و نظارت مستمر بر اجرای طرح است. در غیر این‌صورت چنین طرحی محکوم به شکست خواهد بود و مشکلات موروثی اقتصاد ایران همچنان به قوت خود باقی خواهد ماند.

4- وضعیت بین‌المللی و رقابت در عرصه جهانی

یکی از معضلات مهم اجرای طرح که به تبع آزادسازی قیمت‌ها حادث می‌شود، مسأله توان و آمادگی رقابت در عرصه‌های بین‌المللی است و این‌که آیا صنایع ما پس از حذف حمایت‌های دولتی، توان رقابت در این عرصه را دارند یا خیر؟ در ادامه به جمع‌بندی و تحلیل مطالب مطرح‌شده در این زمینه می‌پردازیم.

1-4- آزادسازی قیمت‌ها و رقابت در عرصه بین‌المللی

با توجه به تصمیم دولت برای کاهش حمایت‌های دولتی، ضرورت توجه به صنایع ضعیف (از نظر رقابت با سایر کشورها) قبل از اجرای طرح کاملاً مشهود است و دولت باید در طراحی شیوه‌های اجرای طرح، سازوکارهای لازم جهت حمایت از چنین منابعی را حداقل برای مدتی معین در نظر بگیرد.

از سوی دیگر شناسایی صنایعی که به دلیل ویژگی‌های خاص کشور دارای مزایای رقابتی هستند اهمیت دارد. به هر حال باید اثرات حذف مزایای دولتی بر منابعی که از این مزایا بهره‌مند هستند، مورد بررسی و مطالعه دقیق قرار گیرد. به نظر می‌رسد حذف کامل کلیه حمایت‌های دولتی، حداقل در کوتاه‌مدت امکان‌پذیر نمی‌باشد و باید این کار به صورت تدریجی و تبعیضی و کاملاً برنامه‌ریزی شده صورت گیرد.

توجه به مقیاس‌های جهانی در بخشهای مختلف حایز اهمیت است، زیرا در حرکت به سمت یک اقتصاد آزاد و جهانی، ناهمسانی مقیاس‌ها منجر به حذف اقتصاد ضعیف خواهد شد که می‌تواند برای کشور در برخی صنایع تبعات وخیمی در پی داشته باشد. لذا باید در اجرای طرح تحول اقتصادی به نحوی عمل نمود که هم‌زمان با اجرای آخرین مراحل آزادسازی قیمت‌ها طبق برنامه زمان‌بندی طرح، مقیاس‌های بخش‌های مختلف، قابل قیاس با مقیاس‌های جهانی مشابه باشد. به عنوان مثال باید به اصلاح نظام حقوق و دستمزد و هماهنگی دستمزدهای کشور با سایر کشورهای جهان، اصلاح نظام بازار سرمایه و هماهنگی با سایر بازارهای بین‌المللی،

اصلاح کیفیت محصولات و ... توجه نمود. به نظر می‌رسد، تحقق این مهم، نیازمند یک برنامه‌ریزی بلندمدت باشد و هرگونه شتاب‌زدگی در این عرصه تبعات نامساعدی به بار آورد.

2-4- تأثیر بر واردات و صادرات

حرکت به سمت یک اقتصاد آزاد، مستلزم پیش‌شرط‌هایی است که ایجاد آن‌ها، نیازمند بسترسازی مناسب و سنجیده است. تکالیفی که از سوی سازمان تجارت جهانی مطرح گردیده، باید مدنظر قرار گیرد. در حرکت به سمت آزادسازی قیمت‌ها، یکی از نکات مهم، گشودن بازارهای ایران به روی کشورهای جهان است و باید اصلاح نظام تعرفه‌های واردات مدنظر قرار گیرد. از سوی دیگر، توجه به گسترش صادرات و حضور در عرصه بین‌المللی که در ماده 33 قانون برنامه چهارم توسعه مدنظر قرار گرفته است، در اجرای طرح تحول اقتصادی ضرورت دارد و باید در اجرای این طرح، به فعالیت‌های برون‌مرزی توجه داشت و هم‌زمان با سایر عوامل دخیل، اثرات محیط بین‌المللی را نیز بر اقتصاد کشور مدنظر قرار داد و بررسی کرد. بدیهی است عامل بیرونی می‌تواند به عنوان یک متغیر مداخله‌گر، اصول اقتصاد و خط مشی‌های سیاسی را کاملاً تحت تأثیر قرار دهد. اجرای طرح تحول اقتصادی و حرکت به سمت آزادسازی قیمت‌ها ممکن است منجر به تغییرات قابل توجهی در جریان واردات و صادرات کشور گردد که باید به دقت مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد.

3-4- جذب سرمایه‌گذاران خارجی و شناسایی فرصت‌های سرمایه‌گذاری

با توجه به واقعی نبودن قیمت‌ها و بهای تمام شده در ایران، سرمایه‌گذاران خارجی تمایل چندانی به سرمایه‌گذاری ندارند. از سوی دیگر، محدودیت‌های موجود نیز موانعی در این زمینه ایجاد کرده است. حرکت به سمت نقدی کردن یارانه‌ها می‌تواند گامی در راستای شفافیت قیمت‌ها باشد و مشکل اول را تا حدودی تعدیل نماید. لذا به نظر می‌رسد با یک برنامه‌ریزی دقیق، می‌توان از طریق اجرای مناسب طرح تحول اقتصادی، رشد

سرمایه‌گذاری خارجی را هدف قرار داد. البته این امر مستلزم وضع قوانین و مقررات مناسب و رفع محدودیت‌های موجود و موانع بوروکراتیک است که باید در طرح تحول اقتصادی مدنظر قرار گیرد. طرح تحول اقتصادی در صورتی که به نحو صحیح اجرا شود، می‌تواند منجر به بهبود مبادلات بین‌المللی کشور گردد. بدین منظور باید فرصت‌های سرمایه‌گذاری کشور را شناسایی نمود و به سایر ملل معرفی نمود.

4-4- رهایی از پای‌بند نفت

وابستگی شدید اقتصاد ایران به نفت و وجود این منبع ملی، تنگنا و معضلات اقتصادی را مستور نموده، از ظهور آن‌ها جلوگیری می‌کند. لذا تلاش اساسی توسط مسئولین، جهت رفع آن‌ها، مغفول واقع می‌شود. این امر تا حدودی از نزدیک‌بینی مدیریت کلان کشور نیز متأثر بوده است. در چنین اقتصادی، هر گونه فعالیت به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از یارانه‌ها و حمایت‌هایی برخوردار خواهد بود. لذا در حرکت به سمت شفاف‌سازی قیمت‌ها و ایجاد توان رقابت در عرصه بین‌المللی، به نظر می‌رسد یکی از گام‌های اساسی، حرکت به سمت کاهش وابستگی اقتصاد به نفت با تلاش و جدیت بیشتر است و باید این مهم، به عنوان یکی از ارکان و محورهای اساسی طرح مدنظر قرار گیرد و هر گونه جهت‌گیری، بدین سمت و سوی سوق یابد. بدیهی است گام نهادن در این مسیر، بس مشکل است و تلاش و همت مضاعف و عزم همگان را می‌طلبد.

5- جمع بندی

1. تهیه برنامه زمانی اجرای طرح که شامل جزئیات تفصیلی هر مرحله از طرح باشد، ضروری است و باید در اجرای طرح نگرشی بلندمدت اتخاذ نمود.
2. نگرش سیستمی و زنجیره‌وار به اجزای طرح و در نظر گرفتن برهم‌کنش ابعاد طرح و اجرای همه جانبه آن مورد تأکید قرار گرفت.
3. بسترسازی فرهنگی و اجتماعی لازم جهت اجرای طرح و دستیابی به وفاق ملی مورد تأکید قرار گرفت و پیشنهاد گردید طرح مذکور به عنوان یک طرح جامع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در نظر گرفته شود.
4. موضوع اصلی و محوری طرح، آزادسازی قیمت‌ها و حرکت به سمت اقتصاد آزاد است که باید با برنامه‌ریزی و به دقت انجام پذیرد و از شتاب‌زدگی خودداری شود.
5. حذف یارانه‌ها در بلندمدت و آزادسازی قیمت‌ها برای بازار مثبت ارزیابی می‌شود، هر چند ممکن است در کوتاه‌مدت تبعات نامساعدی به همراه داشته باشد که باید با برنامه‌ریزی و مطالعه دقیق، این تبعات را به حداقل رسانید.
6. آزادسازی قیمت‌ها باید همه‌جانبه باشد و به زنجیره‌های اقتصادی موجود و تسلسل کالاها و خدمات توجه داشت.
7. باید به آثار طرح در سطح خانوارها و بنگاه‌ها به طور هم‌زمان توجه داشت، زیرا این دو گروه از هم تأثیر می‌پذیرند. بدین منظور لازم است آثار طرح در سطح صنایع خاص مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد و به تدریج و با برنامه‌ریزی به بازار القاء گردد.
8. باید آثار تورمی اعطای نقدی یارانه‌ها و محل احتمالی مصرف وجوه یارانه‌های دریافتی توسط خانوارها بالاخص خانوارهای ضعیف، قبل از اجرای طرح به دقت مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد.
9. اقتصاد فعلی کشور در یک تعادل ناقص به سر می‌برد که در نتیجه اجرای طرح ممکن است در کوتاه‌مدت این تعادل مختل شود. لذا برنامه‌ریزی جهت مقابله با این عدم تعادل مقطعی، لازم و ضروری است.
10. ضرورت اصلاح روند خصوصی‌سازی فعلی، از طریق تقویت و تشویق بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری خارجی در کشور و محدودیت‌زدایی در این زمینه‌ها از سوی دولت، مورد تأکید است. اثر طرح بر عرضه‌های اولیه و روند خصوصی‌سازی فعلی، باید مورد توجه قرار گیرد.

11. اجرای کامل طرح منجر به تقویت رقابت مدیران و افزایش بهره‌وری خواهد شد، مشروط به این که دولت با برنامه‌ریزی و اجرای صحیح، محیطی سالم برای رقابت بخش‌های مختلف اقتصادی فراهم آورد.
12. مشکلات موروثی اقتصاد ایران، در کوتاه مدت اصلاح‌پذیر نیست و باید در بلندمدت برای رفع این مشکلات برنامه‌ریزی نمود. در این راستا توجه به همبستگی محورهای مطرح شده و اصلاح هم‌زمان آن‌ها حائز اهمیت است.
13. باید مزایای نسبی اقتصاد در عرصه رقابت بین‌المللی شناسایی گردد و سازوکارهای لازم جهت حمایت از صنایع ضعیف در نظر گرفته شود. در این زمینه باید به همسانی با مقیاس‌های جهانی نیز توجه داشت.
14. باید نظام واردات و صادرات کشور بررسی و اصلاح شود و فرصت‌ها و تهدیدهای این بخش، به دقت مطالعه گردد. تکالیف مطرح شده از سوی سازمان تجارت جهانی نیز باید مد نظر قرار گیرد.
15. اجرای طرح با کمک به شفاف نمودن قیمت‌ها و بهای تمام شده می‌تواند زمینه را برای حضور پررنگ‌تر سرمایه‌گذاران خارجی فراهم سازد، که باید این فرصت را مغتنم شمرد و از آن به نفع اقتصاد کشور بهره‌برداری نمود.
16. جهت اجرای موفق طرح، باید کاهش وابستگی اقتصاد به نفت مدنظر قرار گیرد و با یک برنامه مشخص و بلندمدت جهت دستیابی به این مهم تلاش شود.

در نهایت، کلیات طرح تحول اقتصادی، مثبت ارزیابی گردید. اجرای طرح مذکور، گامی است در راستای حرکت به سمت اقتصاد آزاد و رقابتی که می‌تواند نویدبخش تحولی عظیم و سازنده در اقتصاد کشور باشد. ولی مهمترین نکته، برنامه‌ریزی و زمان‌بندی دقیق و تفصیلی جهت اجرای طرح و مطالعه کافی روی آثار و جنبه‌های مختلف آن است. بدیهی است هرگونه عملکرد شتابزده و بدون برنامه‌ریزی، باعث خواهد شد اجرای طرح دارای اثرات معکوس بر اقتصاد باشد. دستیابی به وفاق و اجماع ملی و بهره‌گیری از نظرات کارشناسان همراه، با تلاش مجریان، ضامن اجرای موفق طرح خواهد بود.

لیست سخنرانان

« بررسی آثار طرح تحول اقتصادی دولت بر بازار سرمایه »

شرکت	نام خانوادگی	
ریاست محترم سازمان بورس و اوراق بهادار تهران	جناب آقای دکتر صالح آبادی	
معاونت محترم سرمایه‌گذاری خارجی وزارت اقتصادی و دارایی	جناب آقای علی آبادی	
معاونت محترم آماده‌سازی سهام و امور شرکت‌ها سازمان خصوصی سازی	جناب آقای دکتر غلامی	
مدیر عامل محترم شرکت تأمین سرمایه نوین	جناب آقای دکتر حسین عبده تبریزی	
دبیرکل محترم کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران	جناب آقای دکتر علی ثقفی	
مدیر عامل محترم شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات	جناب آقای مهندس ملاحسین آقا	

قائم مقام محترم شرکت سرمایه‌گذاری غدیر	جناب آقای دکتر صیدی	
مدیر عامل محترم شرکت سرمایه‌گذاری بانک پاسارگاد	جناب آقای کباری	
مدیر عامل محترم شرکت سرمایه‌گذاری توسعه سرمایه و صنعت غدیر	جناب آقای بد	
مدیر عامل محترم شرکت سرمایه‌گذاری دانایان پارس	جناب آقای دکتر صادقی شریف	
مدیر عامل محترم شرکت کارگزاری مشاوران سهام	جناب آقای صالحی	
مدیر عامل محترم شرکت سرمایه‌گذاری کیمیا سپهر	جناب آقای میرزاقی	